

Rezultati ankete o učešću studentskih predstavnika u upravljanju visokoškolskim ustanovama u Srbiji

PANEL DISKUSIJA

Zlatibor, 16. decembar 2011.

ZAKLJUČCI

U okviru RP1 projekta TEMPUS SIGMUS sprovedena je anketa o učešću studentskih predstavnika u upravljanju visokoškolskim ustanovama (VU) u Srbiji. Rezultate ankete prezentovao je Nenad Jovanović (Univerzitet u Nišu) na studentskoj konferenciji "Reforma visokog obrazovanja i studentsko organizovanje" u okviru specijalne sesije posvećene ovom radnom paketu. Posle prezentacije organizovana je panel diskusija u kojoj su učestvovali predstavnici partnera projekta. Cilj panel diskusije je bilo donošenje zaključaka i preporuka za dalje aktivnosti. Posebno su diskutovane sledeće teme:

- Učešće studenata u organima upravljanja Visokoškolske ustanove (NNV, Savet, Kolegijum, Komisije)
- Uloga ankete ocenjivanja pedagoškog rada akademskog osoblja kao i ostalih anketa
- Izbori za Studentski parlament, način izbora (nezavisni kandidati, liste organizacija i dr.) i izborni sistem (parlamentarni, većinski, mešoviti)
- Finansiranje Studentskih parlamenata

Učešće studenata u organima upravljanja Visokoškolske ustanove

Rezultati ankete su pokazali da iako Zakon o visokom obrazovanju (u daljem tekstu "Zakon") predviđa učešće studenata u nastavno-naučnim većima do 20% od ukupnog broja članova veća, postoje ustanove kod kojih u veću ne učestvuje ni jedan student ili je procenat učešća veoma mali. Što se tiče Saveta, prema Zakonu broj studentskih predstavnika treba da bude 1/6 ukupnog broja članova saveta (2/3 predstavnici ustanove, preostali broj članova podjednako predstavnici studenata i predstavnici osnivača). Međutim postoje ustanove gde je ovaj broj manji od 1/6 ukupnog broja članova, gde osnivač nije delegirao predstavnike i čak postoje institucije gde uopšte nema predstavnika studenata. Takođe, kod nekih institucija kolegijum ne uključuje predstavnike studenata ili čak nije ni formiran. Još jedan od uočenih problema je da u određenom broju ustanova, koje uključuju studentske predstavnike u organe upravljanja, oni nemaju pravo glasa čak i kada se radi o studentskim pitanjima, a negde nemaju ni pravo diskutovanja. U većini slučajeva u visokoškolskim ustanovama u okviru istog univerziteta studentski predstavnici nisu u jednakoj meri zastupljeni u organima upravljanja VU.

Na osnovu diskusije prisutnih došlo se do zaključka da bi najpre trebalo obaviti razgovore sa studentskim predstavnicima iz ustanova gde su se javili pomenuti problemi vezani za uključivanje studenata u organe upravljanja VU i informisati ih o pravima koje im pruža Zakon. Takođe, potrebno je uvesti dodatne zakonske odredbe kojima bi se VU obavezale da uključuju studentke predstavnike u organima upravljanja. Pre svega, definisati kriterijum "do 20%", kako se ne bi doslo u situaciju da neke VU to tumače kao 0% ili veoma mali procenat. Predstavnici Univerziteta u Nišu, izneli su primer kako je na ovom Univerzitetu rešeno učešće studenata u NNV. Statutom Univerziteta je definisano da broj studentskih predstavnika u NNV bude 20%, što

su VU ovog Univerzieteta u obavezi da poštuju. Takođe, predstavnici Univerziteta u Beogradu su naveli da je i po njihovom statutu predviđeno da studentski predstavnici čine 20% od ukupnog broja u NNV.

Do promene Zakona ovi problemi, ili barem deo njih mogu se regulisati promenama statuta ostalih univerziteta. Predlog je da Studentski parlamenti univerziteta, pokrenu izmenu statuta univerziteta i/ili usaglašavanje statuta VU sa statutom univerziteta. U rešavanju ovih problema pored studentskih konferencija, očekuje se uključivanje i konferencija univerziteta i visokih škola strukovnih studija.

Nacionalni savet za visoko obrazovanje (NSVO) i Ministarstvo prosvete i nauke, kao partneri projekta, treba da pruže pomoć u rešavanju ovih problema. Pre svega u regulisanju situacija gde VU evidentno ne poštuju odredbe zakona, npr. ne uključuju studentske predstavnike u Savet, iako Zakon jasno nalaže koliki je broj studentskih predstavnika u odnosu na ukupni broji članova Saveta.

Uloga ankete ocenjivanja pedagoškog rada akademskog osoblja, kao i ostalih anketa

Rezultati ankete su pokazali da se u većini VU sprovode ankete o ocenjivanju pedagoškog rada akademskog osoblja. Međutim, uočeno je da u nekim ustanovama rezultati ankete nisu transparentni, tj. studentski predstavnici nemaju uvid u rezultate ankete. Takođe, u nekim VU rezultati ocenjivanja se ne uzimaju u obzir prilikom izbora ili nastavnika i saradnika.

U toku diskusija se pokazalo da je zajedničko mišljenje prisutnih da rezultati anketa moraju biti uzeti u obzir prilikom izbora ili reizbora nastavnika i saradnika. Pri tome je vrlo važno kako da pitanja u anketi budu adekvatna i jasno definisana. Treba voditi računa da u rezultate ankete ulaze i odgovori koje daju i studenti koji nisu redovno posećivali nastavu, koji ocene daju na osnovu onoga što su čuli od nekoga ili slučajnim izbrom. Predstavnici Univerziteta u Novom Pazaru izneli su dobar primer kako se kod njih vrši anketiranje i obrada anketa i naveli da se rezultati ankete uzimaju u obzir prilikom izbora nastavnika i saradnika, ali i u periodu između izbora. Njihova anketa sadrži pitanja koja suštinski imaju isto značenje samo su drugačije definisana. Ukoliko student na takva pitanja odgovori različito, pretpostavlja se da je nasumično odgovarao na pitanja u anketi i u tom slučaju taj primerak ankete ne ulazi u analizu.

Kako se često predmet poistovećuje sa nastavnikom/saradnikom i obrnuto, vrlo je važno razdvojiti ocenu predmeta (sadržaj, aktuelnost, organizacija, dostupnost literature i sl.) od samih pedagoških sposobnosti i angažovanja nastavnika i saradnika (način izlaganja, objektivnost u ocenjivanju, dostupnost za konsultacije i sl.). Predstavnici Univerziteta Singidunum su izneli primer kako je kod njih anketiranje organizovano na način da se dobije objektivna ocena predmeta i predavača. Naime, anketa se popunjava za predmet, ali postoje pitanja iz kojih se implicitno može zaključiti mišljenje studenta o pedagoškim sposobnostima nastavnika. Žustru diskusiju izazvalo je pitanje uticaja rezultata ankete na rad redovnih profesora. U većina VU za izbor u zvanje tj. za reizbor nastavnika i saradnika potrebna je pozitivna ili neutralna ocena pedagoškog rada dobijena na osnovu rezultata ankete za ocenjivanje nastavnog osoblja. Međutim, kako Zakon ne predviđa reizbore redovnih profesora, u najvećem broju slučajeva rezultati anketa ne utiču na rad profesora. Profesori ocenjeni negativnom ocenom nisu sankcionisani, niti motivisani, da išta promene u svom načinu rada što šteti studentima i ugledu VU. Samo u malom broju slučajeva VU poziva na razgovor i upozorava redovne profesore. Predlog je da se ovi problemi regulišu Zakonom ili barem statutima univerziteta uvođenjem reizbora za redovne profesore ili periodičnu evaluaciju njihovog rada. U rešavanju ovog problema očekuje se pomoć NSVO.

Izbori za Studentski parlament, način izbora (nezavisni kandidati, liste organizacija i dr.) i izborni sistem (parlamentarni, većinski, mesoviti)

Rezultati ankete ukazuju na to da u većini slučajeva (54.8%) nezavisni kandidati učestvuju na izborima. Primećena je i velika razlika u odgovorima uprava VU i Studentskih parlamenata kada je u pitanju stavka "nezavisni kandidati". Ovo bitno utiče na srednju vrednost dobijenog podatka. Ohrabrujuća informacija je da samo u 3% slučajeva nisu održani izbori za Studentski parlament u proteklih godinu dana. U toku diskusije je predloženo da se kontaktiraju ustanove u kojima nisu održani izbori u cilju pružanja jačanja kompetencija studentskih predstavnika i formiranja Studentskog parlamenta.

U okviru ovog dela ankete postavljena su pitanja vezana za procenat izlaznosti na izborima kao i uvid u izlaznost na izborima. Dobijen je rezultat da je prosečna izlaznost na izborima 20.3% od ukupnog broja studenata. Međutim, u 36% slučajeva VU nemaju uvid u izlaznost na izborima za Studentski parlament što dovodi u pitanje validnost izbora. Takođe, kod pitanja o izbornom sistemu Studentskog parlamenta u 8.3% slučajeva odgovoreno je sa "ne znam". Potrebno je da se putem studentskih servisa obrati pažnja na uvidu u izlaznost na izborima kao i o izbornom sistemu kako bi informacije o formiranju i radu Studentskog parlamenta bile transparentnije.

Finansiranje Studentskih parlamenata

Rezultati ankete pokazuju da VU ne finansiraju jačanje kapaciteta studentskih predstavnika u 40% slučajeva. Uočeno je da u 63% slučajeva budžet Studentskog parlamenta nije definisan finansijskom konstrukcijom VU.

U toku diskusije vezane za finansiranje Studentskih parlamenata, diskutovalo se da li uošte parlamenti treba da budu finansirani od strane VU. Finasiranje neizbežno stvara i neke obaveze, tj. u određenoj meri dovodi parlament u zavisni položaj od VU, što realno može da dovede do smanjenja stvarnog uticaja studentskih predstavnika u upravljanju VU.

Predlogom zakona o studentskom organizovanju predviđeni su članovi koji detaljnije definišu finansiranje studentskih parlamenata. Sa tim u vezi predloženo je da se podaci ankete iskoriste za doradu predloga zakona i diskusija je zatvorena.